

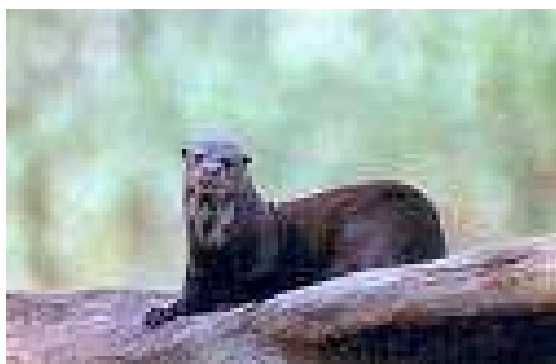
the small world foundation

19 - JUNI 2008

CONSERVATION INTERNATIONAL STEUNT ONDERZOEKS- VOORSTEL OVER OTTERS

Weer een fijn nieuwtje! In het kader van het "Initiatief voor Beschermde Diersoorten" heeft Conservation International een heus onderzoeksvoorstel goedgekeurd. Het voorstel is ingediend door oneMen pionier Jose Gregorio Vasquez, namens San Martin de Amacayacu, om de beschermde rivierotters in het voorouderlijk grondgebied van San Martin te bestuderen. Dat is best bijzonder want normaal gesproken komen alleen hoog opgeleide mensen in aanmerking voor onderzoeksbeurzen in Colombia. De beurs bedraagt 1500 euro. Conservation International geeft met dit initiatief de kans aan lokale mensen om ook onderzoek te doen naar beschermde diersoorten. Er komen in de regio van San Martin twee soorten otters voor, een kleine (*Lontra longicaudis*) en een grote (*Pteronura brasiliensis*). Deze otters werden in de tijd van de huiden veel gejaagd en er zijn er nog maar een paar over... Het idee van het onderzoek is om te kijken hoe het met ze gaat hier, en of het nodig is extra beschermingsmaatregelen te nemen. Dit heeft vooral te maken met de effecten van de illegale zand extractie van de rivieroever, het leefgebied van deze otters. De otters zouden zo een extra

argument zijn om deze activiteiten een halt toe te roepen. Over de otters bestaan (zoals over alle dieren) veel mythologische verhalen, waaraan ook extra aandacht zal worden besteed om deze niet verloren te laten gaan in deze moderne tijd van computers, films en ander vermaak. Tegelijkertijd, onderweg in het bos, gaan de deelnemers aan dit onderzoek natuurlijk ook andere dingen bekijken die interessant zijn om te weten..

TECHNISCHE ASSISTENT VAN TROPENBOS LEGT 40 KM AF

Precies op het moment dat de vorige nieuwsbrief geprint werd, kwam de Edixson Daza, technische assistent van Tropenbos, terug van een week in het bos rond San Martin de Amacayacu om de uitgezette grens van het voorouderlijk grondgebied met zijn professionele GPS op te meten. In een week heeft hij met het team van vijf mensen uit San Martin 40 kilometer af kunnen leggen. Een gemiddelde dus van tussen de 5 en 6 kilometer per dag, en dat is erg bewonderenswaardig. Het terrein is op zijn minst steil te noemen op veel plekken (hier mountainbiken zou een hopeloze activiteit zijn). Op andere punten kon zelfs zijn super GPS het bijna niet aan en moest er een grote cirkel vrijgemaakt worden om een betere ontvangst van de satelliet signalen te hebben. Gezien de ervaring van Edixson met dit soort ondernemingen (hij heeft ook soortgelijk werk voor een andere inheemse gemeenschap in de Amazone gedaan), was er veel informatie uit te wisselen achteraf en was het jammer dat er niet meer tijd was. De kaarten werden erbij gehaald en er werd druk gebrainstormd over welke activiteiten er nog ondernomen moeten of kunnen worden. Bijvoorbeeld, de meer dan 100 malokas die zich gedurende verschillende periodes in het verleden en verspreid in dit gebied bevonden, en inmiddels op papier beschreven zijn door de mensen van San Martin de Amacayacu, zullen ook op de

kaart moeten komen. Gezien de omvang van het gebied moeten de expedities die hiervoor nodig zijn zorgvuldig gepland worden om geen tijd, moeite en budget te verspillen.

De directie van Tropenbos was onder de indruk van de materialen die aan Edixson mee werden gegeven, werd ons verteld, en dat leek een goed teken.. Helaas werd er toch kort geleden medegedeeld vanuit de directie van Tropenbos dat dit soort werk toch niet zo binnen hun werkveld valt. Dat was eerlijk gezegd wel een teleurstelling na alle "tuurlijk kunnen jullie op onze hulp rekenen, we zullen hand in hand werken". Er moet dus helaas weer druk gezocht worden naar alternatieve bronnen van financiering (ongeveer 1500 euro) om dit cruciale werk af te kunnen maken. Zonder fatsoenlijke landkaarten valt er namelijk weinig te presenteren aan de regering, nietwaar. Het is jammer dat juist dat technische onderdeel, waar de lokale mensen het meeste assistentie bij nodig hebben, dan net weer buiten de boot valt. Lokale kennis en romantische cultuurverhalen kennen de mensen allang. Daarvoor hebben ze geen assistentie nodig. Dat is dan juist weer zo interessant voor buitenstaanders. Iets is er scheef volgens mij?

ACADEMISCHE INTERESSE VOOR ACTIVITEITEN SAN MARTIN DE AMACAYACU

In maart 2004 ging ik voor het eerst naar de Colombiaanse Amazone met mijn afstudeervak over de kennis van de inheemse mensen over de bladsnijmieren. Dat deed ik destijds bij de vakgroep Rurale Ontwikkelings Sociologie van de Wageningen Universiteit. Nou krijgen zij natuurlijk niet dagelijks biologen over de vloer, maar er was toch een heel positieve

reactie van Gerard Verschoor, die het wel zag zitten om dit afstudeervak te begeleiden. Sindsdien zijn we altijd in contact gebleven en hebben we menig biertje gedeeld. Gerard kwam later nog langs in Leticia met een ander project. Het contact werd nog beter, en hij is inmiddels ook kind aan huis in San Martin. Zijn eerste bezoek draaide vooral om het verbreken van het record hangmat hangen (die ene dag akker bekijken ging zelfs op halve stoom), koffie drinken en veeeeeeeeel praten, serieus en ook minder serieus. Later werden de bezoeken gestructureerder en nu is er zelfs een internationale publicatie op komst over de historie, ontwikkelingen en toekomstplannen van San Martin de Amacayacu als inheemse gemeenschap in actie voor de erkenning van hun voorouderlijk grondgebied. In deze publicatie zullen niet alleen de bereikte doelen worden beschreven maar ook de obstakels. Deze publicatie zal nuttig zijn bijvoorbeeld als algemene informatie, als reflectie, of als voorbeeld, en voor een breed publiek: inheemse gemeenschappen, NGO's, de academische wereld en andere geïnteresseerden in het thema. In mei staat er weer een bezoek van een paar weken op de kalender, dus die hangmat moet tegen die tijd weer eens gewassen worden en de koffie op voorraad... Gezellig, wa..!

VISSERTJE, VISSERTJE

Soms denk je alles onderhand gezien te hebben wat de regio te bieden heeft en dan opeens sta je weer met je mond wijd open bizarre dingen te verwerken. Zoals die ene keer dat we een bijzonder vissertje tegenkwamen. We wisten overigens niet dat hij een vissertje was tot we er onderhand om gewed hadden, maar dat even terzijde. Tja, het was ook zo'n bizar

idee, hetgeen hij ons uitlegde. Zijn houten boot met piepschuim eski's en koelkasten op zijn kant werkten wel een beetje de indruk van een vissersboot, maar er waren geen hengels, netten en ander vistuig. Er hing alleen een ENORME homp ENORM stinkend verrot vlees overboord aan een dikke ijzeren haak. Het stonk echt BELACHELIJK erg. Na een half uur naar de visser te hebben geluisterd dan toch maar gezegd dat we dat wel eens wilden zien..... Goed, hier komt het. Die meneer vist dus al zijn halve nachtelijke leven als volgt... Die homp ranzig vlees is om te beginnen geen gewoon vlees. Nee, nee, dat moet echte buffeldarm en buffelvet zijn. Anders werkt het namelijk niet. Inmiddels wordt daar dus ook al geld voor gevraagd in de slachterij, vroeger was dat gratis, vertelde de visser. Die hang je vervolgens op kunstige wijze aan die haak, en daar overheen sprenkel je buffelbloed (uit die groene emmer rechts naast hem). De nadruk ligt echt op kunstig want anders hangt de boel binnen no time

veel te ver en te diep en dan kun je dus niet.... MET DE HAND de vissen van dit vlees afpakken, die zich hier zó gretig op storten dat ze niet eens het verschil voelen tussen de hand van de visser en het vlees.. (die stinken vast hetzelfde, neem ik aan..). Zo kan de visser dus de dikste vissen er tussenuit halen. Elke europeaan denkt natuurlijk dat die visser wel goed gek is met al die verhalen over vette pirañas, krokodillen en gigantische anacondas in de Amazone. De realiteit is dat hij nog nooit in zijn handen is gebeten (waaaaa.??), en vrijwel alleen een soort bodemvis met van die voelsprietien vist, "mota" genaamd, zoals op de foto. Maar dan wel de dikste he? Die zijn lokaal niet erg populair, maar de mensen in de grote stad vinden het geweldig. Zo zie je maar, smaken verschillen. Hij heeft overigens economische gezien niet zo'n slecht beroep op lokale schaal. Met een beetje geluk vangt hij in één nacht voor 400 a 500 euro vis! Vandaar dat hij nu ook hier in de rustige Amazone vist en niet meer in guerilla gebied waar hij steeds zijn centjes moet afstaan aan die figuren. Hallo.. ja, ja.. Nou, het is anders echt waar, ik heb het met mijn eigen ogen gezien. Drie dagen later had ik nog steeds bewijs dat ik niet had gedroomd, door de geur die zich op mysterieuze wijze in mijn neus had genesteld en daar vervolgens niet meer uit wilde...

HEIKE'S PHD OVER BLADSNIJMIEREN

Sommigen zullen zich afvragen of ik tussendoor ook nog studeer. Ja dat doe ik. Ik ben sinds februari met mijn veldwerk begonnen. Wat dat inhoudt, is voor de gemiddelde Nederlander vast bijzonder vaag. Toch is het allemaal niet heel ver gezocht. Het thema van mijn PhD landbouwwetenschappen is de bladsnijmier die hier in de regio lastig is voor de akkerbouw, aangezien zij de planten kaal plukken om deze blaadjes vervolgens als compost aan hun schimmel te geven. De mieren op hun beurt eten dan weer van die schimmel. Wat ik precies ga bekijken is waarom er in sommige delen van het bos, akkerland (*chagra* genaamd) of herstellend akkerland (*rastrojo*) veel mierennesten voorkomen en in andere delen niet. Dat kan te maken hebben met de vegetatie (niets te eten voor de schimmel en dus ook geen nesten, en vice-versa?), de bodem (te nat, te zuur of anderszijds niet geschikt en daarom geen nesten, en vice-versa??) of met de zon (ze houden niet zo van zonneschijn). Goed, en dat allemaal gerelateerd aan elkaar en je krijgt een boel gerelateerde data waar ik informatie uit hoop te krijgen. Idealistisch gedacht zou je kunnen zeggen dat als ik klaar ben, dat ik weet hoe de omgeving te organiseren zodat deze ongunstig wordt voor de mieren. Idealistisch gedacht, he..

Mijn veldwerk is dus veel meetwerk aan mierennesten. Dat doe ik in eerste

instantie in de gemeenschap Palmeras. De lokale mensen zijn actief betrokken bij het proces, en zijn dus niet alleen veld-assistenten maar ook zelf onderzoekers als het ware. Dat heet participatief onderzoek. Hiervoor is het nodig vaak in de gemeenschap te zijn en ook een beetje actief betrokken te zijn bij het dagelijkse leven; samen eten, praten en voetballen (ik moedig vooral heel hard aan). Hierdoor leren de mensen mij kennen en is het makkelijker communiceren. In het begin ben je namelijk vaak de *doctora* die zogenaamd alles weet, en dat is nou ook weer niet waar, toch .. Vaak werk ik met mensen die niet kunnen lezen of schrijven, en soms geen idee hebben waarom bepaalde metingen gedaan moeten worden. Dan is het belangrijk dat goed uit te leggen, zodat zij daar zelf hun mening over kunnen geven. Misschien heb ik het wel helemaal verkeerd.. Veel dingen zijn voor de lokale mensen zo klaar als een klontje en waarom zou je ze nog opmeten. Die gekke wetenschap...